

**РОЗВИТОК МИСЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ПРОЦЕСІ ЗАСВОЄННЯ ДИСКУРСНОГО МОВЛЕННЯ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ**

У статті шляхом аналізу теоретико-методологічних концепцій мисленнєвої діяльності, зокрема видів мислення, логічних мисленнєвих операцій визначено чинники, що зумовлюють когнітивно-комунікативний розвиток особистості, з'ясовано засоби формування дискурсного мовлення учнів старших класів на уроках української мови.

***Ключові слова:** мислення, мисленнєва діяльність, логічні операції, мотивація навчання, дискурс, мова, мовлення.*

Постановка проблеми. Спираючись на Національну доктрину розвитку освіти України у XXI столітті, держстандарт та чинні програми, становлення дискурсної особистості старшокласника відбувається за умови пріоритетного впровадження в системі освіти останніх інновацій, інформаційних та лінгводидактичних технологій з урахуванням психолінгвістичних властивостей механізмів засвоєння мови, зв'язку мислення й мовлення у процесі когнітивно-комунікативної діяльності. На сьогодні оволодіння мовою можливе лише на основі розвитку креативного мислення старшокласників, їхньої уваги, пам'яті, інтелекту, уяви та інших психологічних чинників й обов'язкового врахування того мовного оточення, в якому перебувають школярі-мовці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання мови та мислення, мовленнєвої й комунікативної діяльності, наступності і перспективності формування та розвитку мовленнєвих і комунікативних дій, психології сприймання, відтворення, аналізу й узагальнення навчального матеріалу порушували вітчизняні та зарубіжні вчені, серед них психологи Б. Ананьєв, Б. Баєв, І. Бех, П. Блонський, Л. Виготський, М. Жинкін, О.М. Леонт'єв, О.О. Леонт'єв, Д. Міллер, В. Скалкін та ін., лінгвісти й психолінгвісти І. Зимня, Т. Ладиженська, О. Потєбня, Г. Рубінштейн, Ф. де Соссюр та ін., лінгводидакти

Н. Голуб, О. Горошкіна, М. Вашуленко, С. Караман, Л. Мамчур, В. Мельничайко, М. Пентилюк, К. Плиско, Л. Скуратівський, І. Хом'як, Г. Шелехова та ін.

Основним напрямом психологічних концепцій науковців є положення про самосвідомість як діяльність, яка маючи власну структуру (мотив, мету, способи і засоби реалізації), проходить у своєму формуванні шлях від зовнішньої діяльності до її внутрішньої форми; усвідомлення індивідуальних рис у розвитку школяра; розуміння психічних функцій як видів діяльності, що дають можливість учню керувати своєю комунікативною поведінкою.

Постановка завдання. Обґрунтувати доцільність застосування елементів когнітивно-комунікативної методики, зокрема мисленнєвої діяльності на уроках української мови в старших класах з метою активізації засвоєння дискурсного мовлення, їх самостійного творчого мислення й застосування набутих знань у процесі комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Домінуюче місце в системі пізнавальних процесів посідає мислення, під яким у сучасній науці розуміють процес відображення об'єктивної реальності, самостійного пошуку й відкриття суттєво нового, тобто процес опосередкування та узагальнення відображення дійсності під час її аналізу й синтезу, що виникає на основі практичної діяльності й досвіду.

На сьогодні мислення людини, що є об'єктом дослідження низки наук (психології, біології, соціології, логіки, психолінгвістики та інших), має чималу кількість класифікацій.

Висновки з проведеного дослідження. Мисленнєва діяльність передбачає формування пізнавальних і творчих умінь та навичок школярів у системі когнітивно-комунікативного пізнання і сприяє вихованню мовної особистості школяра, розвитку його дискурсного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К.: Довіра, 2007. 205 с.

2. Голуб Н.Б., Ярмолюк А.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Педагогічна думка, 2017. 308 с.
URL: <https://drive.google.com/file/d/0B0kHwvQLtSb5VWtaRklkdXdZZkU/view>.
3. Кочан І.М., Захлюпана Н.М. Словник-довідник із методики викладання української мови. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 306 с.
4. Пентиліук М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: збірник статей. К.: Ленвіт, 2011. 256 с.
5. Словник-довідник з української лінгводидактики: навчальний посібник. Кол. авторів за ред. М.І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.
6. Українська мова. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.